

Андрій Тимків

к.е.н., в.о. завідувача кафедри фінансів,
обліку і оподаткування ім. С. Юрія,
НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»,
м. Кам'янець-Подільський

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ ПОСТВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Післявоєнна економічна політика має на меті подолання економічних втрат, сприяння соціальній стабільності та формуванню умов для сталого розвитку. Фінансова інклюзія, яка передбачає доступ громадян та суб'єктів господарювання до фінансових послуг, є невід'ємною складовою такого процесу. Це передумова зростання та розвитку економіки, покращення добробуту населення, а також зміцнення фінансової системи.

«Перспективи розвитку фінансової інклюзії в Україні полягають у активному впровадженні фінансових технологій, покращенні доступу до фінансових послуг для населення з низьким доходом та вразливих груп, а також у підвищенні рівня фінансової освіти» [1, с. 139].

Післявоєнний період – це етап численних соціально-економічних викликів, серед яких інфляція, значне скорочення доходів населення, підвищення рівня безробіття, втрата інфраструктури та виробничих потужностей. Ефективна економічна політика в основі якої лежить фінансова інклюзія здатна стати тим важелем у держави, що створить умови для відновлення та розвитку, адже забезпечення доступу до фінансових послуг сприяє соціальній згуртованості, полегшує залучення інвестицій та стимулює економічну активність.

Фінансова інклюзія передбачає залученість різних груп населення, включно з малозабезпеченими верствами, представниками малого і середнього бізнесу та іншими групами, що мають обмежений доступ до фінансових ресурсів до економічних процесів через ефективні фінансові відносини. Держава може стимулювати цей процес через розвиток відповідної інфраструктури, підтримку фінансової грамотності населення та забезпечення сприятливого регуляторного середовища для фінансових установ. Як зазначають окремі дослідники, «інтенсивність відновлення залежатиме від можливостей держави та бажання приватних інвесторів витратити кошти в умовах постійної воєнної загрози» [2, с. 208].

Одним із ключових аспектів у досягненні фінансової інклюзії є розвиток цифрових фінансових послуг, які надають можливість отримувати доступ до фінансів безпосередньо через мобільні пристрої та Інтернет. Це особливо важливо в умовах зруйнованої інфраструктури, коли відвідування фінансових установ може бути недоступним для широких верств населення. Держава має сприяти впровадженню та розвитку «фінтеху», що дозволяє надавати фінансові

послуги в зручний спосіб, а головне відкриває можливості для усіх користувачів та підвищує доступність таких послуг.

В умовах війни такі кроки від держави неодноразово були зроблені через, наприклад, впровадження в дію Закону України «Про платіжні послуги» та імплементація основних засад європейської платіжної директиви PSD2, впровадження регуляторної платформи, відкритий банкінг, тощо [3].

Іншим важливим аспектом є регуляторна підтримка, яка допомагає знизити бар'єри для малозабезпечених верств населення та підприємств, що відчувають труднощі у доступі до фінансових ресурсів. Держава в праві запровадити податкові пільги для малих підприємств, знизити вимоги до отримання мікрокредитів і забезпечити державні гарантії для малого бізнесу. Це основа економічного стимулу ділової активності і вагомий аргумент при зменшенні рівня безробіття пост воєнної економіки.

У контексті відновлення економіки після війни важливим завданням є також стимулювання фінансової грамотності серед населення. Багато громадян, особливо з вразливих категорій, не мають достатніх знань для використання сучасних фінансових продуктів, що ускладнює їх участь в економічній активності. Держава повинна підтримати освітні програми, які спрямовані на підвищення обізнаності громадян щодо фінансових послуг, що сприятиме економічній активності населення та підвищуватиме рівень добробуту.

Фінансова інклюзія вимагає тісної взаємодії між державою, фінансовими установами та громадськими організаціями, що дозволяє створювати інклюзивне фінансове середовище, доступне для кожного громадянина. Сприяння у розвитку фінансових інститутів та спеціалізованих цифрових платформ сприятиме диверсифікації джерел фінансування і забезпечить гнучкість у задоволенні фінансових потреб населення. Це особливо актуально для сільських і віддалених регіонів, де традиційні фінансові послуги зазвичай менш недоступні.

Не менш важливу роль відіграють міжнародні донори та інвестори у процесі фінансової інклюзії, адже їхні ресурси – це важливе джерело реалізації програм з відновлення економіки. Грантові програми фінансування, що реалізуються за допомогою міжнародних організацій, повинні стати важливим джерелом фінансової допомоги для вразливих верств населення та стимулом для розвитку малого та середнього бізнесу.

У післявоєнний період держава повинна зосередитися на створенні сприятливих умов для інвестицій у фінансовий сектор, що дозволить залучити ресурси індивідуальних інвесторів. Завдяки функціональним можливостям фінансового ринку – це забезпечить доступ до кредитних ресурсів для бізнесу і громадян. Розвиток антикризового фінансового середовища створить передумови для довгострокового економічного зростання і забезпечення фінансової стабільності, що сприятиме покращенню інвестиційного клімату країни та інтенсифікації інтеграційних процесів у глобальному вимірі.

Таким чином, фінансова інклюзія – це важливий елемент державної економічної політики у післявоєнний період. Її впровадження сприяє не тільки

відновленню економіки, а й підвищенню рівня добробуту населення, зменшенню соціальної нерівності та покращенню інвестиційного клімату. Фінансова інклюзія допомагає створити більш стабільне та інклюзивне суспільство, де кожен має доступ до фінансових ресурсів і можливість реалізувати свій економічний потенціал.

Список використаних джерел:

1. Євтушенко Н. М., Стеценко Д. І. Фінансова інклюзія в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. № 40. С. 136-140
2. Інклюзивні інститути забезпечення розвитку економіки України: колективна монографія / Бобух І. М., Кіндзерський Ю. В. Фащевська О. М. та ін.; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2023. 360 с.
3. Бабенко А., Вовк Є., Марченко Б. Фактори та виклики розвитку fintech-індустрії. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск 61. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3876/3796>